61. DERS

TAACCÜP FİİLERİ

GİRİŞ

Herhangi bir konuda '***hayranlık duyma***', '***aşırı ölçüde beğenme***', '***mest olma***' gibi olumlu manadaki veya '***dehşete kapılma***', '***nahoş karşılama***', '***tiksinti duyma***' gibi olumsuz manadaki şaşkınlıklarımızı dile getirmek üzere Arapça'da çok farklı cümle kuruluşları, deyimsel ifadeler ve formüller söz konusudur. Aşağıda sıraladığımız cümleler, kıyasi yolla elde edilen '***Taaccüp Fiilleri***' dışında kalan ve şaşma bildiren bu cümle yapılarının en yaygın olanlarına birkaç örnek teşkil etmektedir:

a. لِلّٰهِ دَرُّهُ فَارِسًا (Ne jokey ama!)

b. لِلّٰهِ دَرُّكَ (Aferin sana!)

c. يَا لَكَ مِنْ مُشَاكِسٍ (Ne yaramaz şeysin sen öyle!)

d. يَا لَهُ مِنْ طَيَّارٍ (Ne muazzam bir pilot O!)

e. يَا لَلْعَجَبِ (Hayret! Tuhaf!)

f. يَا لَلْخَجَلِ (Ne ayıp!)

g. سُبْحَانَ اللّٰهِ (Aman ya Rabbi! Aman Allahım!)

Sarf Bilgisi derslerinde öğrendiğimiz ve taaccüp fiilleri olarak adlandırdığımız (مَا أَفْعَلَهُ) ve (أَفْعِلْ بِهِ) kalıpları da, benzer şekilde, herhangi bir şeydeki güzellik-çirkinlik, iyilik-kötülük, azlık-çokluk gibi nitelik ve kavramların aşırılığına vurgu yapmada kullanılır. Ancak taaccüp fiilleri -*yukarıdaki deyimsel ifadelerin aksine*- kıyasi yoldan elde edilir.

TAACCÜP FİİLLERİ

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi iki taaccüp fiili vardır:

مَا أَفْعَلَهُ ve أَفْعِلْ بِهِ

Ancak bir fiilin bu iki sigadan birine nakledilebilmesi için söz konusu fiilin;

a. Sülâsi bir fiil olması

b. Tam fiil olması

c. Olumlu fiil olması

d. Malum fiil olması

e. Çekimli fiil olması

f. Sıfat-ı müşebbehe formunun أَفْعَلُ vezninde gelen bir fiil olmaması gerekmektedir.

Önemli Not: Yukarıda zikredilen altı şarttan birini veya birkaçını içermeyen bir fiil, herşeye rağmen yine de bir taaccüp sigasına aktarılabilir. Ancak bu tür fiillerin taaccüp sigasına aktarımında مَا أَكْثَرَ ... \ أَكْثِرْ بِـ ... veya مَا أَشَدَّ ... \ أَشْدِدْ بِـ ... veyahut ta مَا أَقَلَّ ... \ أَقْلِلْ بِـ ... gibi bir takım yardımcı taaccüp fiilleri kullanılmaktadır. Burada yapılması gereken tek şey; taaccüp sigasına aktarılacak olan ancak şartları elverişli olmayan söz konusu fiilin tabii mastarını veya (başında ‘أَنْ’ bulunan mazi veya muzâri fiilden oluşan) müevvel mastarını bulmak ve bunlardan birisini söz konusu yardımcı fiil sonrasına yerleştirmektir.

ÖNEMLİ NOTLAR

1. (مَا أَفْعَلَهُ) taaccüp fiili çekimsiz bir fiildir. Çünkü bu fiilin fâili daima kendisinden önce geçen ve baştaki مَا ya dönen gizli bir hüve zamiridir. Şaşma ve dehşet eylemine konu olan şey ise, -*ister zamir olsun ister açık isim*- her bakımdan çekimlenebilir. Çünkü mansup-mefûl durumundaki bu kelime cümlede daima görünür durumdadır.

2. (أَفْعِلْ بِهِ) taaccüp fiili, emir şeklinde gelen mazi bir fiildir. Fiilden sonra gelen cer harfi daima zâittir. Cer harfinden sonra gelen zamir veya isim ise ‘***fâil***’ konumunda kabul edilip takdiren merfû olur.

TAACCÜP FİİLLERİ ÇEKİMSİZ FİİLLERDİR.

(مَا أَفْعَلَ ...) Taaccüp Fiili ile İlgili Örnek Cümle		
Mefûlün Bih (Lafzen Mansup)	Mazi Fiil (Fâili Gizli Bir 'Hüve' Zamiri)	Taaccüp Mâ'sı (Mahallen Merfû)
الصُّورَةَ!	أَرْوَعَ	مَا
Haber (Mahallen Merfû)		Mübteda (Mahallen Merfû)
Resim ne harika!		

<u>'MÂ EF'ALE ...</u> ' TAACCÜP FİİLİ İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) مَا أَرْغَبَ الْقَاضِيَ الَّذِي يَعْدِلُ فِي جَمِيعِ أَحْكَامِهِ وَلَوْ كَانَ الْحُكْمُ عَلَى مَعَارِفِهِ.

Yakınlarının aleyhine de olsa, hükümlerinde adil olabilen hakim ne ideal bir hakimdir!

(2) مَا أَنْقَى الْمَاءَ الَّذِي يَنْبُعُ مِنْ قِمَّةِ الْجَبَلِ وَ يَأْتِي إِلَيْنَا فِي أَنَابِيبِ مِيَاهٍ.

Dağın doruğundan çıkan ve borularla bize ulaşan su ne saf (bir sudur)!

(3) مَا أَشَدَّ النَّكْبَةَ الَّتِي أَصَابَتْ مُجْتَمَعَنَا فِي السَّابِعَ عَشَرَ مِنْ آبٍ.

17 Ağustos'ta toplumumuzu vuran musibet ne büyük bir musibetti!

(4) مَا أَسْوَأَ الْخَصْلَةَ الَّتِي تُسَمَّى بِالْغَوْغَائِيَّةِ.

'Demagoji' olarak adlandırılan haslet, ne kötü bir haslettir!

(5) مَا أَخْطَرَ الْأَقْوَالَ الَّتِي وَجَّهْتَهَا إِلَى صَاحِبِ عَمَلٍ لَكَ.

Patronuna karşı söylediğin sözler ne riskli sözler!

(6) مَا أَسْوَأَ الطَّالِبَ الَّذِي يَنْشَغِلُ عَنْ دُرُوسِهِ وَ لاَ يَسْتَمِعُ إِلَى مُعَلِّمِهِ.

Dersleriyle ilgilenmeyen ve öğretmenini dinlemeyen öğrenci ne kötü bir öğrencidir!

(7) مَا أَقْبَحَ الْإِفْرَاطَ فِي الطَّعَامِ وَ النَّوْمِ وَ الْكَلاَمِ وَ الْمُزَاحِ.

Yemede-içmede, uyumada, konuşmada ve şakada aşırı gitmek ne kötü bir şeydir!

(8) مَا أَسْعَدَ الشَّخْصَ الَّذِي نَالَ رِضَاءَ اللهِ وَ رِضَاءَ وَالِدَيْهِ مَعًا.

Hem Allah'ın hem de anne-babasının rızasını tahsil eden kişi ne mutlu bir kişidir!

(9) مَا أَبْطَأَ هٰذِهِ السُّلَحْفَاةَ الَّتِي تُحَاوِلُ عُبُورَ الطَّرِيقِ مُنْذُ خَمْسِ دَقَائِقَ.

Beş dakikadır yolu geçmeye çalışan bu kaplumbağa ne yavaş (bir mahluktur)!

(10) مَا أَجْذَبَ هٰذِهِ الْفَتَاةَ الَّتِي اخْتِيرَتْ مَلِكَةَ الْجَمَالِ هٰذَا الْعَامَ.

Bu yıl güzellik kraliçesi seçilen şu kız ne çekici (bir kız)!

(11) مَا أَفْسَحَ وَ أَرْحَبَ ذٰلِكَ الْبَيْتَ الَّذِي اسْتَأْجَرْتُمْ حَدِيثًا.

Yeni tuttuğunuz ev ne geniş ve ferah (bir ev öyle)!

(12) مَا أَهْدَأَ سَوَاحِلَ الْقَضَاءِ بَعْدَ عَوْدَةِ السُّيَّاحِ إِلَى بِلاَدِهِمْ.

Turistlerin ülkelerine dönmesinden sonra ilçe sahilleri ne kadar sakin!

(13) مَا أَطْوَلَ هٰذِهِ الْحَيَّةَ الَّتِي قَتَلَهَا الصَّيَّادُ فِي الْغَابَةِ أَمْسِ.

Avcının, dün, ormanda öldürdüğü yılan ne kadar uzun!

(14) مَا أَعْمَقَ هٰذِهِ الْبِئْرَ لِأَنَّهَا لاَ يُرَى قَعْرُهَا وَ لاَ مَاءُهَا مِنْ هُنَا.

Bu kuyu ne kadar derin! Zira buradan ne dibi ne de suyu görünüyor!

(15) اِشْتَكَى الْحَمَّالُ مِنَ الْحَقَائِبِ وَ قَالَ فِي نَفْسِهِ: مَا أَثْقَلَ حَقَائِبَ السَّفَرِ هٰذِهِ!

Hamal bavullardan yakınarak, içinden ‘Bu bavullar ne kadar ağırmış böyle!’ dedi.

(16) قَالَ هَاوِي جَمْعِ الطَّوَابِعِ لِصَدِيقِهِ: مَا أَنْدَرَ مَجْمُوعَةَ الطَّوَابِعِ هٰذِهِ.

Koleksiyoncu, arkadaşına ‘Bu ne nadide bir pul koleksiyonu böyle!’ dedi.

(17) مَا أَصْغَرَ هٰذَا الْخَطَّ! لاَ أَسْتَطِيعُ قِرَاءَتَهُ وَ لَوْ بِنَظَّارَتِي.

Bu hat (yazı) ne kadar küçük böyle! Gözlüğümle bile okuyamıyorum.

(18) مَا أَسْهَلَ حَلَّ هٰذِهِ الْأَسْئِلَةِ! لِأَنَّ الْمُعَلِّمَ كَانَ قَدْ سَأَلَ الْأَسْئِلَةَ نَفْسَهَا مِنْ قَبْلُ.

Bu soruların çözümü ne kolay! Çünkü hoca aynı soruları daha önce sormuştu.

(19) مَا أَضْيَقَ طُرُقَ قَرْيَتِكُمْ! كِدْتُ أَسْقُطُ فِي الْهَاوِيَةِ.

Köyünüzün yolları ne kadar da dar! Neredeyse uçuruma düşüyordum.

(20) مَا أَرْوَعَ أُسْلُوبَ هٰذَا الْمُذِيعِ وَ تَقْدِيمَهُ.

Bu spikerin diksiyonu ve sunuşu ne kadar mükemmel!

(21) مَا كَانَ أَنْفَعَ نَصَائِحَ إِدَارَةِ الْمَدْرَسَةِ لَنَا وَ لِأُسَرِنَا.

Okul yönetiminin bize ve ailelerimize yaptığı tavsiyeler ne kadar yararlıydı!

(22) مَا كَانَ أَغْلَى أَسْعَارَ الْفَوَاكِهِ وَ الْخُضَارِ فِي السُّوقِ أَمْسِ.

Dün, pazarda, meyve ve sebze fiyatları ne kadar da yüksekti!

(23) مَا كَانَ أَبْرَدَ ذٰلِكَ الْيَوْمَ الَّذِي دَفَنَّا فِيهِ زَمِيلَنَا فِي مَقْبَرَةِ الْقَرْيَةِ.

Meslektaşımızı köy kabristanına defnettiğimiz o gün ne kadar soğuk bir gündü!

(24) مَا كَانَ أَضَرَّ الدُّخَانَ لِصِحَّتِكَ الَّذِي شَرِبْتَهُ خِلاَلَ عِشْرِينَ سَنَةً.

20 yıl boyunca içtiğin sigara, sağlığına ne kadar zararlı idi!

(25) مَا كَانَ أَعْقَدَ الْقَضَايَا الَّتِي عَالَجَتْهَا اللَّجْنَةُ التَّرْبَوِيَّةُ أَوَّلَ أَمْسِ.

Evvelki gün Eğitim Komisyonu’nun ele aldığı meseleler ne kadar karmaşıktı!

(مَا أَفْعَلَ أَنْ ...) Taaccüp Fiili ile İlgili Örnek Cümle		
Mefûlün Bih (Mahallen Mansup)	Mâzi Fiil (Fâili Gizli Bir 'Hüve' Zamiri)	Taaccüp Mâ'sı (Mahallen Merfû)
أَنْ يُمْدَحَ!	أَحْسَنَ	مَا
Haber (Mahallen Merfû)		Mübteda (Mahallen Merfû)
Övülmek ne hoş bir şey!		

'<u>MÂ EF'ALE EN ...</u>' KALIBI İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) مَا أَحْسَنَ أَنْ تُعَوِّدُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى أَدَاءِ الصَّلَوَاتِ مَعَ الْجَمَاعَةِ.

Kendinizi, namazları cemaatle kılmaya alıştırmanız ne kadar güzel!

(2) مَا أَلْزَمَ أَنْ يَكُونَ مَسْؤُولُو الدَّوْلَةِ أَيْقَاظًا خَاصَّةً فِي الْقَضَايَا الْوَطَنِيَّةِ.

Özellikle milli meselelerde, devlet yetkililerinin uyanık olması ne kadar gerekli!

(3) مَا أَحْزَنَ أَنْ تُسَيْطِرَ دَوْلَةٌ صَغِيرَةٌ عَلَى بَعْضِ الدُّوَلِ الْكَبِيرَةِ أَرْضًا وَ سُكَّانًا.

Küçük bir devletin, toprak ve nüfus yönünden bazı büyük devletlere egemen olması ne kadar üzücü (bir durum)!

(4) مَا أَشْنَعَ أَنْ يُقْتَلَ الزَّوْجَانِ الشَّيْخَانِ مِنْ قِبَلِ شَابٍّ ثُمَّ تُغْتَصَبَ كُلُّ مُمْتَلَكَاتِهِمَا.

Yaşlı bir çiftin bir genç tarafından öldürülmesi, sonra da mal varlıklarının gaspedilmesi ne kadar insanlık dışı bir şey!

(5) مَا أَخْطَرَ أَنْ يَلْعَبَ الْأَطْفَالُ الصِّغَارُ كُرَةَ الْقَدَمِ فِي قَارِعَةِ الطَّرِيقِ.

Küçük çocukların yol ortasında futbol oynaması ne kadar riskli!

(6) مَا أَضَرَّ بِصِحَّتِكُمْ أَنْ تُنَشِّفُوا أَيْدِيَكُمْ وَ وُجُوهَكُمْ بِمِنْشَفَةٍ وَسِخَةٍ.

Ellerinizi ve yüzünüzü kirli bir havlu ile kurulamanız ne kadar zararlı!

(7) مَا أَقْبَحَ أَنْ يَعِدَ شَخْصٌ ثُمَّ يُخْلِفَ وَعْدَهُ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ.

Bir insanın (önce) söz vermesi, arkasından bir saat içinde verdiği sözden cayması ne kadar çirkin (bir davranış)!

(8) مَا أَدْهَشَ أَنْ تَنْهَارَ الْمَبَانِي الضَّخْمَةُ عَلَيْكُمْ وَ تَبْقَى عَاجِزًا كَمَفْلُوجٍ.

Koca binaların üstünüze yıkılması, kendinizin de felçli bir insan gibi aciz kalmanız ne dehşet verici (bir olay)!

(9) مَا أَصْعَبَ أَنْ تَصْبِرَ عَلَى وَفَاةِ زَوْجِهَا وَ أَوْلَادِهَا بَعْدَ تِلْكَ الْحَادِثَةِ الْأَلِيمَةِ.

O elim kazadan sonra, eşinin ve çocuklarının ölümüne sabretmesi ne kadar zor!

(10) مَا أَخْطَرَ أَنْ يَأْكُلَ الْمُسِنُّونَ كَثِيرًا مِنَ الزُّبْدَةِ وَ الْقِشْطَةِ وَ الْمَشْوِيَّاتِ.

Yaşlı insanların, tereyağını, kaymağı ve kızartmayı fazlaca yemesi ne kadar tehlikeli!

(11) مَا أَنْسَبَ أَنْ تُتَلْفِنَ صَاحِبَ الْبَيْتِ قَبْلَ أَنْ تَزُورَهُ، لِأَنَّ لِكُلِّ إِنْسَانٍ بَرْنَامَجًا.

Ziyaret öncesinde ev sahibine telefon etmeniz çok uygun! Zira herkesin bir programı var.

(12) مَا أَنْفَعَ أَنْ تُؤَسِّسَ الدَّوْلَةُ مَدَارِسَ يَتَعَلَّمُ فِيهَا الْمُسِنُّونَ الْقِرَاءَةَ وَ الْكِتَابَةَ.

Devletin, yaşlıların okuma-yazma öğrendiği okullar açması ne yararlı bir şey!

(13) مَا أَلْطَفَ أَنْ تَسْتَرْضِيَ وَالِدَيْكَ قَبْلَ أَنْ تَذْهَبَ خَارِجَ الْبَلَدِ لِلْعَمَلِ.

İş için yurtdışına gitmeden önce ebeveyninin gönüllerini alman ne hoş!

(14) مَا أَوْجَبَ أَنْ تُسَاعِدَ الدَّوْلَةُ مُزَارِعِي التَّبْغِ خَاصَّةً فِي هٰذِهِ الْأَزْمَةِ.

Devletin, özellikle bu krizde, tütün üreticilerine yardım etmesi ne kadar lüzumlu!

(15) مَا أَصْعَبَ أَنْ تُوَزَّعَ شُقَقُ الْعِمَارَةِ عَلَى أَسَاسِ الْعَدْلِ.

Apartmandaki dairelerin, adalet prensibine göre dağıtılması ne kadar zor (bir iş)!

(16) مَا أَنْسَبَ أَنْ يُسْتَشَارَ خَبِيرٌ يَعْرِفُ كُلَّ مَا نَحْتَاجُهُ مِنَ الْأَلِفِ إِلَى الْيَاءِ.

İhtiyacımız olan şeyleri A'dan Z'ye bilen bir uzmana danışılması ne kadar uygun!

(17) مَا أَفْظَعَ أَنْ يُخْفَى أَلاَّ يَكُونَ الصِّهْرُ أَعْزَبَ قَبْلَ الْعُرْسِ.

Düğünden önce, damatın bekar olmadığının saklanması ne çirkefçe bir davranış!

(18) مَا أَسْهَلَ تَرْجَمَةَ هٰذَا النَّصِّ إِلَى التُّرْكِيَّةِ! لِأَنَّهُ مَكْتُوبٌ بِالْعَرَبِيَّةِ الْفُصْحَى.

Bu metnin Türkçe'ye çevrilmesi çok kolay! Çünkü metin fasih Arapça.

(19) مَا أَصَحَّ تَرْبِيَةَ الْيَتَامَى فِي دُورِ الْأَيْتَامِ لِصِحَّةِ مُجْتَمَعٍ.

Toplumun sağlığı için, yetim çocukların yetimhanelerde eğitilmeleri ne kadar doğru!

(20) مَا أَخْطَأَ إِطْلاَقَ سَرَاحِ الْمُجْرِمِينَ بِالْعَفْوِ الْعَامِّ فَلاَ يُرَاقَبُونَ بَعْدَهُ.

Suçluların genel af ile salıverilip arkasından da denetlenmemeleri ne kadar yanlış!

(21) مَا أَحْزَنَ إِفْرَاغَ بَعْضِ الْبُنُوكِ الدَّوْلِيَّةِ مِنْ قِبَلِ بَعْضِ مَسْؤُولِي الدَّوْلَةِ.

Bazı devlet bankalarının, birtakım devlet yetkilileri tarafından içlerinin boşaltılması ne üzücü (bir şey)!

(22) مَا أَضَرَّ لِلْعَيْنَيْنِ أَنْ يُنْظَرَ إِلَى الشَّمْسِ بِدُونِ نَظَّارَةٍ شَمْسِيَّةٍ.

Güneş gözlüğü olmadan güneşe bakmak, gözler için ne kadar zararlı!

(23) مَا أَكْثَرَ ازْدِحَامَ الْحَافِلاَتِ وَ الْحَدَائِقِ فِي أَيَّامِ الْعِيدِ.

Bayram günlerinde otobüsler ve parklar ne kadar kalabalık!

(24) مَا أَشَدَّ خُضْرَةَ الزَّرْعِ وَ أَوْرَاقِ الْأَشْجَارِ بَعْدَ تَسْمِيدِ الْحُقُولِ وَ الْحَدَائِقِ.

Tarlalar ve bahçeler gübrelendikten sonra, ekinler ve yapraklar ne kadar yeşil!

(أَفْعِلْ بِـ ...) Taaccüp Fiili ile İlgili Örnek Cümle		
Fâil (Takdiren Merfû)	Zâid Cer Harfi	Taaccüp Fiili (Emir Şeklinde Mazi)
الْأَتْرَاكِ	بِـــ	أَكْرِمْ
Türkler ne cömert millettir!		

<u>'EF'İL Bİ ...'</u> TAACCÜP KALIBI İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) أَنْفِعْ بِمَعْرِفَةِ الْقِرَاءَةِ وَ الْكِتَابَةِ خَاصَّةً فِي عَصْرِنَا هٰذَا.

Özellikle de çağımızda, okuma ve yazma bilmek ne kadar yararlı (bir şey)!

(2) أَنْعِمْ بِهٰذَا اللِّحَافِ الَّذِي اشْتَرَيْنَاهُ مِنَ السُّوقِ الْمَسْقُوفَةِ أَمْسِ.

Dün kapalı çarşıdan satın aldığımız yorgan ne kadar yumuşak!

(3) أَحْبِبْ بِهٰذَا الْجَرْوِ الَّذِي يَجْرِي وَرَاءَ أُمِّهِ يَثِبُ وَ يَقْفِزُ.

Annesinin arkasından hoplayıp zıplayarak koşan bu köpek yavrusu ne kadar sevimli!

(4) أَلْمِعْ بِالشَّمْسِ الْيَوْمَ رَغْمَ فَصْلِ الشِّتَاءِ.

Bugün güneş, kış ayına rağmen ne kadar da parlak!

(5) أَسْهِلْ بِهٰذِهِ الْأَسْئِلَةِ الرِّيَاضِيَّةِ الَّتِي سَأَلَهَا أُسْتَاذُكُمْ فِي الْاِمْتِحَانِ النِّهَائِيِّ.

Öğretmeninizin final sınavında sorduğu bu matematik soruları ne kadar kolay!

(6) أَطْوِلْ وَ أَعْوِجْ بِطُرُقِ الْقَرْيَةِ الَّتِي أُقِيمَتْ فِي أَحَدِ أَتْلاَلِ الْجَبَلِ الشَّامِخِ.

Yüce dağın tepelerinden birinde kurulan köyün yolları ne uzun ve dolambaçlı!

(7) أَعْقِدْ بِهٰذِهِ الْمَتَاهَةِ الَّتِي يُحَاوِلُ بَطَلُ الْفِيلْمِ أَنْ يَنْجُوَ مِنْهَا.

Film kahramanının kurtulmaya çalıştığı labirent ne karmaşık bir labirent!

(8) أَسْرِعْ بِسَيَّارَاتِ السِّبَاقِ الَّتِي تُصْنَعُ بِأَلْمَانْيَا وَ فَرَنْسَا فِي السَّنَوَاتِ الْأَخِيرَةِ.

Son senelerde Almanya ve Fransa'da üretimi yapılan yarış arabaları ne kadar hızlı!

(9) أَصْعِبْ بِإِعْدَادِ الْمَقَالَةِ الَّتِي تَسْتَوْفِي جَمِيعَ الشُّرُوطِ الْعِلْمِيَّةِ.

Tüm bilimsel şartları haiz bir makale hazırlamak ne kadar zor (bir iş)!

(10) أَضْرِرْ بِمُشَاهَدَةِ التِّلْفَازِ عَنِ قُرْبٍ لِصِحَّةِ الْعَيْنَيْنِ.

Televizyonu yakından seyretmek, göz sağlığı için ne kadar zararlı (bir davranış)!

(11) أَمْلِلْ بِالْوَظِيفَةِ الْحُكُومِيَّةِ الَّتِي تَسْتَوْجِبُ انْتِبَاهَكُمْ إِلَى نُقْطَةٍ وَاحِدَةٍ.

Dikkatinizi tek bir noktada toplamanızı gerektiren devlet memurluğu ne kadar sıkıcı!

(12) أَزْعِجْ بِالضَّجَّةِ الَّتِي تَأْتِي مِنَ الْمَبْنَى الْمُجَاوِرِ بِزُقَاقِنَا.

Sokağımızdaki bitişik binadan gelen gürültü ne rahatsız edici (bir şey)!

(13) أَكْثِرْ بِعَدَدِ الْأَشْجَارِ وَ النَّبَاتَاتِ الْأُخْرَى فِي هٰذِهِ الْغَابَةِ.

Bu ormandaki ağaçların ve diğer bitkilerin sayısı ne kadar fazla!

(أَفْعِلْ بِأَنْ ...) **Taaccüp Fiili ile İlgili Örnek Cümle**		
Fâil (Takdiren Merfû)	Zâid Cer Harfi	Taaccüp Fiili (Emir Şeklinde Mazi)
أَنْ يُخْدَعَ	بِـــ	أَسْوِئْ
Aldatılmak ne kötü bir şey!		

<u>'EF'İL Bİ EN ...</u> ' TAACCÜP KALIBI İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) أَنْفِعْ بِأَنْ نُنَظِّفَ أَسْنَانَنَا بَعْدَ كُلِّ وَجْبَةٍ.

Her öğünden sonra dişlerimizi fırçalamamız ne kadar yararlı!

(2) أَضْرِرْ لِصِحَّتِكَ بِأَنْ تَأْكُلَ الطَّعَامَ كَثِيرًا خَاصَّةً قَبْلَ أَنْ تَنَامَ.

Özellikle yatmadan önce aşırı miktarda yemek yemen sağlığın için çok zararlı!

(3) أَسْوِئْ بِأَنْ لاَ تَجْتَهِدُوا دُرُوسَكُمْ بِالْجِدِّ وَ النَّشَاطِ.

Derslerinize canla başla çalışmamanız ne kadar kötü (bir davranış)!

(4) أَسْئِمْ لَكُمْ بِأَنْ تُكَرِّرُوا الْحَرَكَاتِ الرُّوتِينِيَّةَ نَفْسَهَا سَاعَاتٍ بَلْ أَيَّامٍ.

Rutin hareketleri saatlerce hatta günlerce tekrar etmen senin için bıktırıcı olmalı!

(5) أَسْهِلْ بِأَنْ يَفُكَّ الْأَطْفَالُ الْخَطَّ فِي يَوْمِنَا هٰذَا بِفَضْلِ مَنَاهِجَ حَدِيثَةٍ.

Modern yöntemler sayesinde, günümüzde, çocukların okumayı sökmesi ne kolay!

(6) أَسْوِئْ بِأَنْ يَجْعَلَ وَكِيلُ الْمُدِيرِ مِنَ الْحَبَّةِ قُبَّةً فِي مُعْظَمِ الْمَسَائِلِ.

Müdür yardımcısının, birçok meselede pireyi deve yapması ne kötü!

(7) أَمْرِرْ بِأَنْ يُغْدَرَ إِنْسَانٌ مِنْ قِبَلِ الَّذِينَ يَظُنُّهُمْ أَصْدِقَاءَ مُخْلِصِينَ.

Bir insanın, gerçek dost sandığı kimseler tarafından ihanete uğraması ne acı!

(8) أَصْعِبْ بِأَنْ يُوقَظَ طُلاَّبُ الْمَدْرَسَةِ الدَّاخِلِيَّةِ خَاصَّةً فِي فَصْلِ الشِّتَاءِ.

Özellikle kış mevsiminde, yatılı okul öğrencilerinin yataktan kaldırılması ne zor iş!

(9) فِي الْوَاقِعِ، أَبْسِطْ بِأَنْ تُحَلَّ هٰذِهِ الْقَضِيَّةُ السِّيَاسِيَّةُ.

Aslında bu siyasi problemin çözümü ne kadar da basit (bir şey)!

(10) أَقْبِحْ بِأَنْ يُعَاتَبَ شَخْصٌ بِصَوْتٍ عَالٍ أَمَامَ مَجْمُوعَةٍ مِنَ النَّاسِ.
Bir insanın, bir topluluk önünde yüksek sesle azarlanması ne çirkin (bir davranış).

ÖNEMLİ NOT

Dersimizin başında, hangi şartları içeren fiillerin ‘***taaccüp sigası***’na aktarılabileceklerini belirtmiştik. Ancak günümüz Arapça’sında tüm şartlarını içeren bir fiilin bizatihi kendisi dahi, kolaylık olması bakımından مَا أَفْعَلَ \ أَفْعِلْ بِـ kalıbı içersine sokulmaksızın, مَا أَشَدَّ .. \ أَشْدِدْ بِـ .. ya da مَا أَكْثَرَ .. \ أَكْثِرْ بِـ .. veya مَا أَقَلَّ .. \ أَقْلِلْ بِـ .. gibi yaygın olarak kullanılan birkaç yardımcı taaccüp sigasından sonra mastar olarak da getirilebilmektedir. Aşağıdaki örnekleri bu açıdan inceleyiniz.

ÖRNEK CÜMLELER

(1) مَا أَشَدَّ نَفْعَ الْأَمْطَارِ لِلْمُزَارِعِينَ الَّتِي تَنْزِلُ فِي الرَّبِيعِ وَ الْخَرِيفِ بِغَزَارَةٍ.
İlkbaharda ve Sonbaharda bolca yağan yağmurlar çiftçiler için ne kadar faydalı.

(2) مَا أَكْثَرَ جَهَالَةَ بَعْضِ الْإِخْصَائِيِّينَ فِي بَعْضِ الْمَوَاضِيعِ خَارِجَ مَجَالَاتِهِمْ.
Bazı uzmanlar, kendi alanları dışında kalan bazı konularda ne kadar bilgisiz!

(3) مَا أَكْثَرَ كَثَافَةَ الضَّبَابِ فِي الْجَوِّ الْيَوْمَ.
Bugün havadaki sis yoğunluğu ne kadar da fazla!

(4) مَا أَشَدَّ بُرُودَةَ الْمَنَاطِقِ الْقَرِيبَةِ مِنَ الْقُطْبِ الشَّمَالِيِّ وَ الْجَنُوبِيِّ.
Kuzey ve Güney kutuplarına yakın bölgeler ne kadar soğuktur.

(5) مَا أَشَدَّ حَرَارَةَ الْمَنَاطِقِ الَّتِي تُجَاوِرُ خَطَّ الْاِسْتِوَاءِ.
Ekvatora komşu olan bölgeler ne kadar sıcaktır!

(6) أَشْدِدْ بِخَطَرِ قِيَادَةِ السَّيَّارَةِ فِي الطُّرُقِ الْجَلِيدِيَّةِ بِدُونِ سِلْسِلَةٍ.
Buzlu yollarda zincirsiz araba kullanmak ne kadar tehlikeli!

اَلْكَاكَاو

يُؤْخَذُ اَلْكَاكَاو مِنْ شَجَرَةٍ مُتَوَسِّطَةِ الْحَجْمِ، تُثْمِرُ طُولَ الْعَامِ ثِمَارًا بِدَاخِلِهَا حُبُوبٌ كَثِيرَةٌ، يَتَرَاوَحُ عَدَدُهَا مَا بَيْنَ عِشْرِينَ إِلَى أَرْبَعِينَ حَبَّةً. وَ تَنْمُو هٰذِهِ اْلأَشْجَارُ فِي الْبِلاَدِ الْحَارَّةِ. وَ عِنْدَ نُضْجِ الثَّمَرَةِ تُقْطَعُ وَ تُشَقُّ لِإِخْرَاجِ مَا بِهَا مِنْ حُبُوبٍ، ثُمَّ تُتْرَكُ الْحُبُوبُ لِتَجِفَّ، ثُمَّ تُوضَعُ مُدَّةً عَلَى نَارٍ هَادِئَةٍ لِيَكُونَ طَعْمُهَا مَقْبُولاً وَ فِي النِّهَايَةِ تُطْحَنُ الْحُبُوبُ فَتَصِيرُ دَقِيقًا نَاعِمًا كَالْبُنِّ يُعْرَفُ بِاسْمِ مَسْحُوقِ اَلْكَاكَاو.

وَ يُعَبَّأُ هٰذَا الْمَسْحُوقُ بَعْدَ ذٰلِكَ فِي عُلَبٍ لِنَقْلِهِ إِلَى أَقْطَارِ الْعَالَمِ الْمُخْتَلِفَةِ، وَ مِنْهُ تُصْنَعُ الشِّيكُولاَتَه اللَّذِيذَةُ الطَّعْمِ وَ ذٰلِكَ بِأَنْ يُضَافَ اللَّبَنُ وَ السُّكَّرُ إِلَى مَسْحُوقِ اَلْكَاكَاو وَ بِمَقَادِيرَ مُنَاسِبَةٍ، ثُمَّ يُوضَعُ عَلَى النَّارِ لِيَتَحَوَّلَ إِلَى عَجِينَةٍ لَيِّنَةٍ، وَ يَأْكُلُهَا الصِّغَارُ وَ الْكِبَارُ بَعْدَ أَنْ تَجِفَّ.

كلمة اليوم

اَلدَّيْنُ هَمٌّ فِي اللَّيْلِ وَ ذُلٌّ فِي النَّهَارِ